

Сімейне право: бонус від юриста чи окремий пакет послуг?

ІРИНА МОРОЗ,
ПАРТНЕР AGA PARTNERS LAW FIRM

Протягом тривалого часу юридичні послуги у сфері сімейного права в Україні не виділялися в окрему самостійну галузь юридичної практики. Така тенденція, очевидно, була зумовлена загальним станом розвитку ринку юридичних послуг. Роками лідерами ринку були компанії, які спеціалізуються на наданні повного спектру юридичних послуг (full service companies). Однак сьогодні ситуація змінюється: на ринок виходять нові компанії та нові обличчя, які намагаються зайняти свій нішевий сектор. Сфери практик перерозподіляються між гравцями юридичного ринку. Все більшої популярності та успіху набувають вузькоспеціалізовані юридичні компанії.

Сімейне право у більшості юристів не асоціюється з окремою практикою. Значна кількість юристів дотримується старих стереотипів, що сімейне право – це сфера, в якій послуги може надавати будь-який юрист, незалежно від галузі основної спеціалізації (будь це юрист у сфері корпоративного, банківського чи земельного права). Що складного у тому, щоб написати позов про розірвання шлюбу, поділ майна або визначення місця проживання дитини? Якщо юрист

спеціалізується у складніших спорах фінансового, податкового права, то для нього не буде проблемою надати консультацію з сімейного права чи організувати юридичний супровід за запитом клієнта. З одного боку, така позиція має певну раціональність, оскільки загалом досвідчений юрист може розібратися у будь-якому питанні права. Однак наскільки швидко, ефективно та професійно він це зробить?

У більшості країн світу звичною та правильною вважається вузькопрофільна спеціалізація юристів. Саме вузькопрофільний юридичний радник, який добре знається на питаннях своєї практики, є справжнім професіоналом. Український ринок юридичних послуг вже крокує шляхом поділу спеціалізації юристів і розвиватиметься в цьому напрямку ще активніше, тому вузькопрофільні спеціалісти будуть затребувані в кожній галузі.

Окрім цього, у багатьох юристів галузь сімейного права не асоціювалася з практикою, яка може формувати частину доходу компанії. Така ситуація пояснюється, мабуть, і позицією самих клієнтів, які дуже часто готові оплачувати юристу будь-який гонорар за вирішення комерційних питань, однак для вирішення сімейних спорів вважають за можливе скористатися послугами юриста, який розміщує свої оголошення на вуличних стовпах. У ментальності більшості громадян ще існує думка про те, що сімейними питаннями може займатися будь-який юрист, тому послуги у цій сфері не повинні оплачуватися на рівні консультацій з бізнес-питань. Чимало клієнтів намагаються «зеконмити» на юридичних послугах у сфері сімейного права, зав'язуючись у непотрібні й довготривалі судові процеси, а потім пожинають невтішні плоди свого рішення. Мені хочеться вірити, що така позиція наших громадян буде змінюватися, що вони будуть належно оцінювати ефективність та професіоналізм радника під час вирі-

шення своїх особистих питань. Сьогодні зростає кількість складних сімейних спорів, які охоплюють питання багатьох суміжних практик. Тому галузь сімейного права стає однією з практик-наповнювачів бюджету компанії та буде й надалі розвиватися в цьому напрямку.

Сімейне право, як і багато інших практик, є складною галуззю, яка включає численні інструменти внутрішнього та міжнародного правового регулювання. Відповіді на численні питання просто неможливо знайти у кодифікованих чи нормативних актах. Шляхи вирішення окремих проблем формує практика не лише судової галузі, а й нотаріату, юстиції, адміністративного та міжнародного права. Сьогодні юрист у сфері сімейного права – це професіонал, який добре знається на питаннях шлюбно-сімейних та майнових відносин подружжя, враховуючи усталену практику правозастосування не лише на рівні національного, а й міжнародного права.

З розширенням міждержавних відносин зростає кількість міжнаціональних шлюбів та міжетнічних сімейних стосунків, з'являються і набувають поширення уніфіковані міжнародні інструменти регулювання сімейних відносин. В міжнаціональних шлюбах сімейні конфлікти можуть виникати на основі різних релігійних, етичних, моральних та навіть побутових поглядів. Сьогодні в Україні велику частину займають спори, що включають іноземний елемент. Однак ми змушені констатувати, що в Україні зовсім мало юристів, які знають про чинні міжнародні договори й конвенції у сферах цивільного та сімейного права, а також розуміють практику їх застосування. До нас часто звертаються клієнти після проходження консультацій з багатьма юристами, констатуючи, що їм ніхто раніше не пояснював і навіть не згадував про міжнародні механізми вирішення сімейних спорів.

Сьогодення ставить нові виклики як перед практикою сімейного права загалом, так і перед юристами, які практикують у цій сфері. Юрист з сімейного права – це як сімейний лікар. До нього не потрібно бігти, коли ситуація вже зайшла у безвихідь, а конфлікт досягнув свого піку. Передусім, роль сімейного юриста полягає в тому, щоб запобігти або мінімізувати сімейні конфлікти та їхні негативні наслідки. Тому кожен юрист, який практикує у цій сфері, перш за все, повинен бути хорошим психологом, який вміє заспокоїти, розрадити та підтримати клієнта. Другим обов'язковим правилом має бути збереження сім'ї та добрих стосунків між сторонами конфлікту. Тому такі ліки як «позбавлення батьківських прав» повинні бути крайніми та винятковими у переліку всіх можливих заходів впливу. Третім основним правилом є захист інтересів дитини. Незалежно від того, які відносини склалися між батьками, та яку сторону ви представляєте, будь-який варіант вирішення конфліктної ситуації повинен виходити, насамперед, із захисту інтересів дитини, збереження її зв'язків та стосунків з обома батьками.

Перед практикою сімейного права стоять численні невирішені питання, які потребують активної участі кожного юриста-практика. Вони пов'язані

не лише зі сферою приватного юридичного супроводу, а й з удосконаленням правового регулювання та вирішенням питань захисту мало захищених сімей. По-перше, це розвиток інституту медіації у сімейних спорах. Вже багато років ми введемо мову про вирішення сімейних спорів у досудовому порядку, однак медіація знаходить своє втілення лише у точ-

пиклування, статистика щодо кількості яких в Україні постійно зростає. При цьому не потрібно перекладати вирішення зазначених питань виключно на плечі державних органів та соціальних служб. Шляхи вирішення може запропонувати кожен юрист у співпраці з ключовими органами державної влади, які формують політику в галузі захисту прав дитини та сім'ї.

Сімейне право – це сфера, яка зовсім нещодавно набула формату окремої практики в Україні

кових, виняткових справах. Прикро констатувати, однак чимало юристів вважають, що першою ефективною допомогою клієнту буде налаштувати його проти іншої сторони. По-друге, це нестабільна політична ситуація і стан неоголошеної війни, які вимагають розробки механізму захисту прав сімей та дітей, переміщених із зони АТО та окупованої території Криму. По-третє, це захист прав дітей-сиріт та дітей, позбавлених батьківського

Отже, варто зазначити, що сімейне право – це сфера, яка зовсім нещодавно набула формату окремої практики в Україні. Тому перед юристами, що практикують у цій галузі, стоїть багато завдань, пов'язаних не лише з подоланням стереотипів про юридичні послуги у сфері сімейного права, а також із самовдосконаленням й усвідомленням пріоритетних завдань щодо захисту інституту сім'ї та прав дітей в Україні.

Юридична Газета

ВСЕУКРАЇНСЬКЕ ЩОТИЖНЕВЕ ПРОФЕСІЙНЕ ЮРИДИЧНЕ ВИДАННЯ

®

Передплачуйте друковану версію «Юридичної газети» на www.yur-gazeta.com

- Авторські аналітичні матеріали від провідних юристів: ексклюзивні та актуальні
- Видання 2 в 1: Сфери практики та актуальна інформація
- Інтерв'ю з лідерами професії

www.yur-gazeta.com